

De kracht van borstvoeding in COVID tijd

Hans van Goudoever

Disclosures

Hans van Goudoever is oprichter en hoofd van de Nederlandse Moedermelkbank, lid van de gezondheidsraad (die voeding) en voorzitter van de commissie omtrent voedingsaanbevelingen voor zwangeren.

Hij heeft in de afgelopen 5 jaar geen persoonlijke vergoedingen gekregen voor adviesorganen/voordrachten vanuit de industrie. Onderzoek vanuit verschillende organisaties zijn uitgevoerd, soms in samenwerking met de voedingsindustrie (Danone via EU fondsen en Deense overheid, Nutrinia)

Hans is groot voorstander en pleitbezorger van het zoveel mogelijk faciliteren van borstvoeding, zolang moeder en kind dat willen.

Samenwerking

Amsterdam UMC

Emma kinderziekenhuis
Britt van Keulen
Michelle Romijn
Hannah Juncker
Dasja Pajkrt
Hans van Goudoever

Nederlandse Moedermelkbank
Anne Schoonderwoerd
Hans van Goudoever

Experimentele Virologie
Marit van Gils
Tom Caniels
Karlijn van der Straten
Philip Brouwer
Rogier Sanders

Gynaecologie
Christianne de Groot

Sanquin

Hans Zaaier
Theo Rispens
Gestur Vidarsson

Universiteit Utrecht

Albert Heck
Albert Bondt
Kelly Dingess
Maurits Boer
Berend Bosch
Max Hoek
Wentao Li
Sem Tamara

Viroclinics

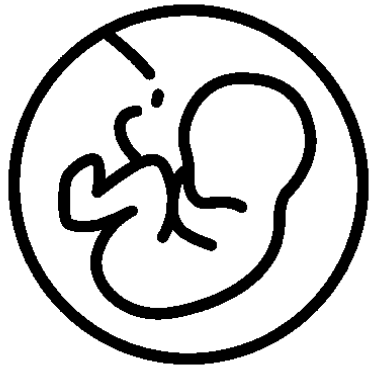
Koert Stittelaar
Marleen van Nuenen

Wageningen Universiteit

Kasper Hettinga
Rian Timmermans
Eva Kontopodi

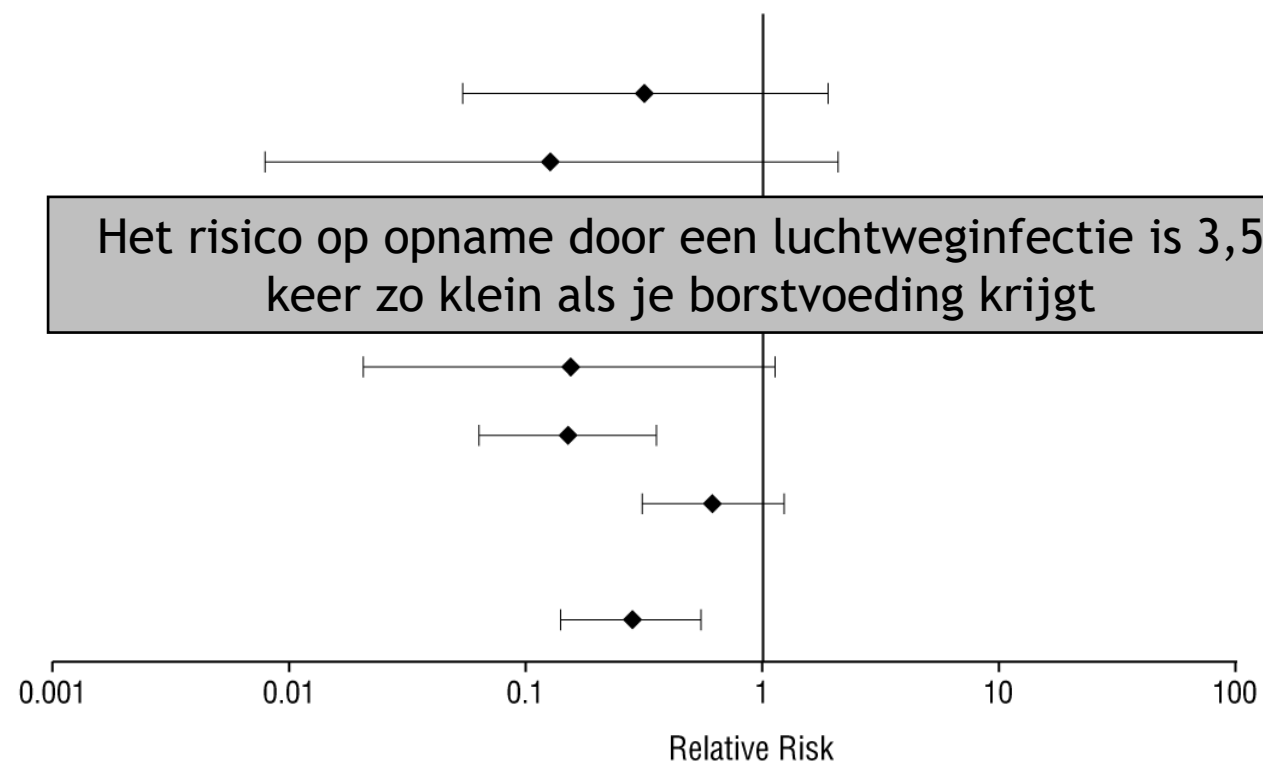
Afweersysteem neonaat

Borstvoeding en luchtweginfecties

Source	Breastfeeding Exposure	Hospitalization for LRTD, n/N	
		Exposed	Unexposed
Ball and Wright ²¹	Exclusive ≥4 mo vs none	2/323	3/155
Beaudry et al ²²	Exclusive ≥4 mo vs none	0/49	27/346
Fergusson et al ³⁴	Exclusive ≥4 mo vs none	1/196	10/226
Hoey and Ware ³⁸	Exclusive ≥6 mo vs none	1/41	4/107
Howie et al ³⁹	Total (any) ≥9 mo vs none	1/90	18/246
Nafstad et al ⁴⁵	Total (any) ≥9 mo vs none	38/1376	5/27
Oddy et al ⁴⁶	Exclusive ≥4 mo vs none	32/1126	10/217
Summary Relative Risk (95% CI)		0.28 (0.14-0.54)	

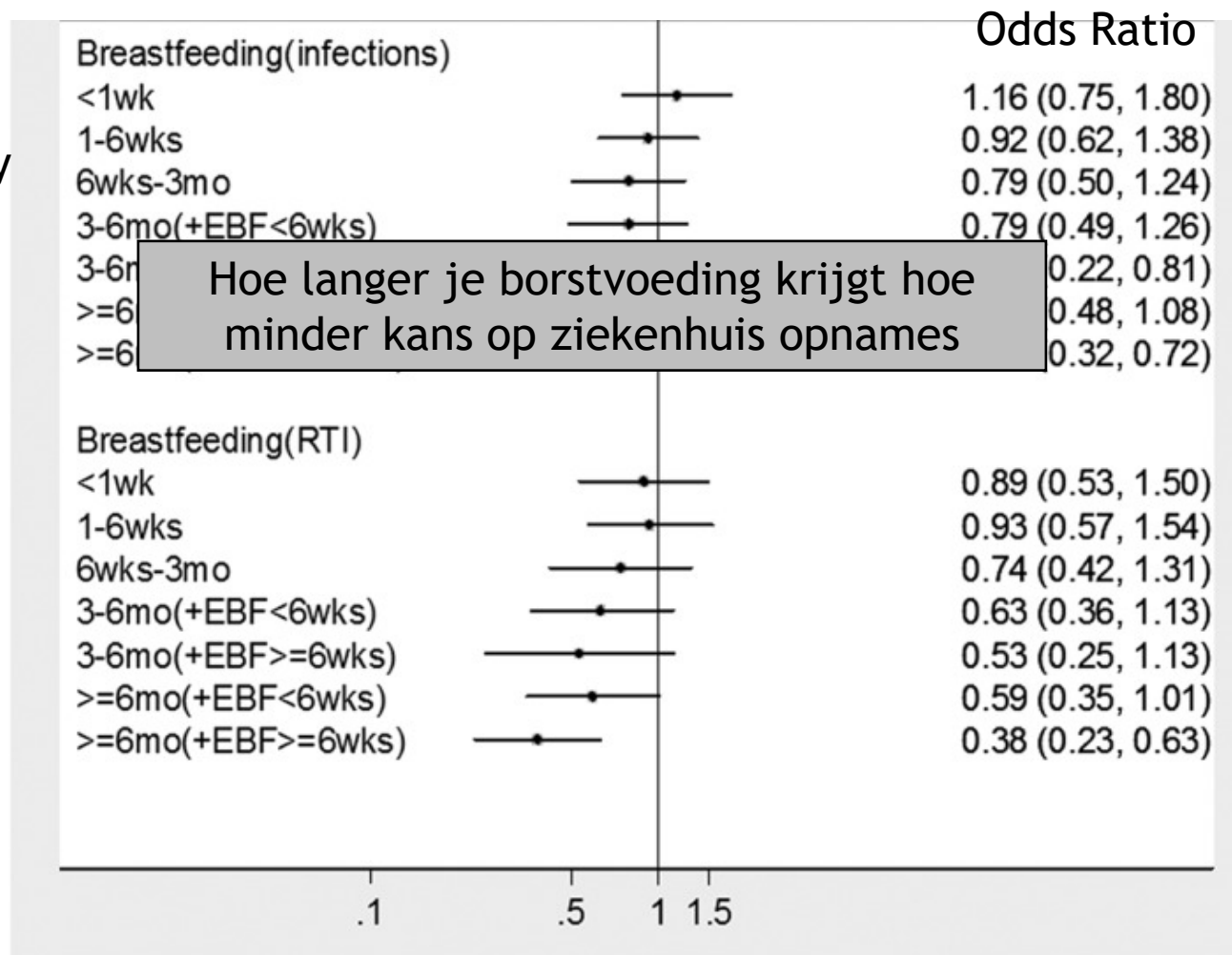

Duur van borstvoeding is belangrijk

UK Infant Feeding Survey
 $n = 10\,768$

Vergelijkbare data in:
Pediatrics 2010, 126:
e18-e25

Opname in verband met een infectie

Opname in verband met een luchtweginfectie

Hoe werkt moedermelk in de bestrijding van infecties?

Cellen in de melk

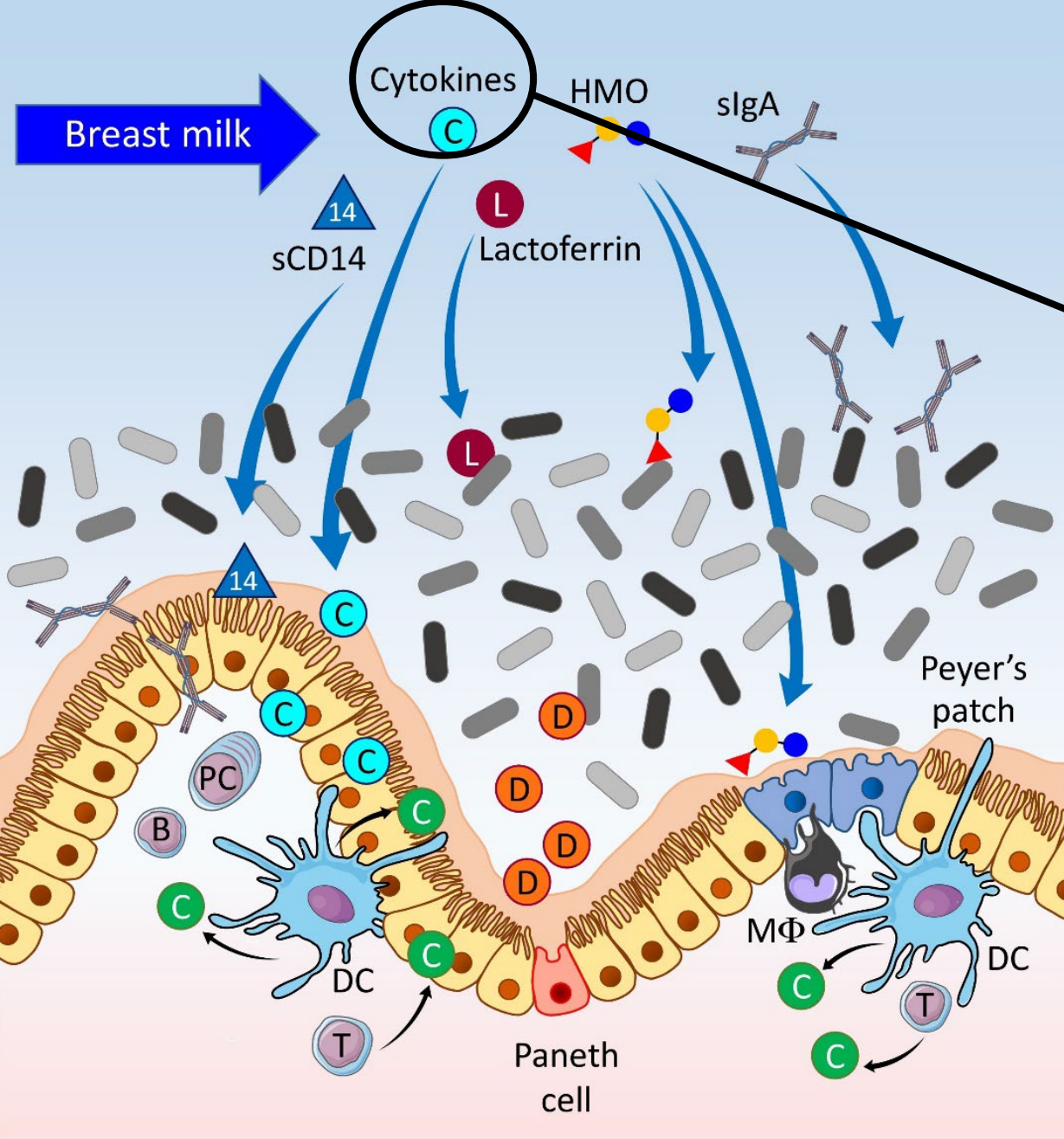
Afweercellen, stamcellen, bacteriën

Andere stofjes

Antistoffen (sIgA), verschillende eiwitten, hormonen, lactoferrine, suikers, etc

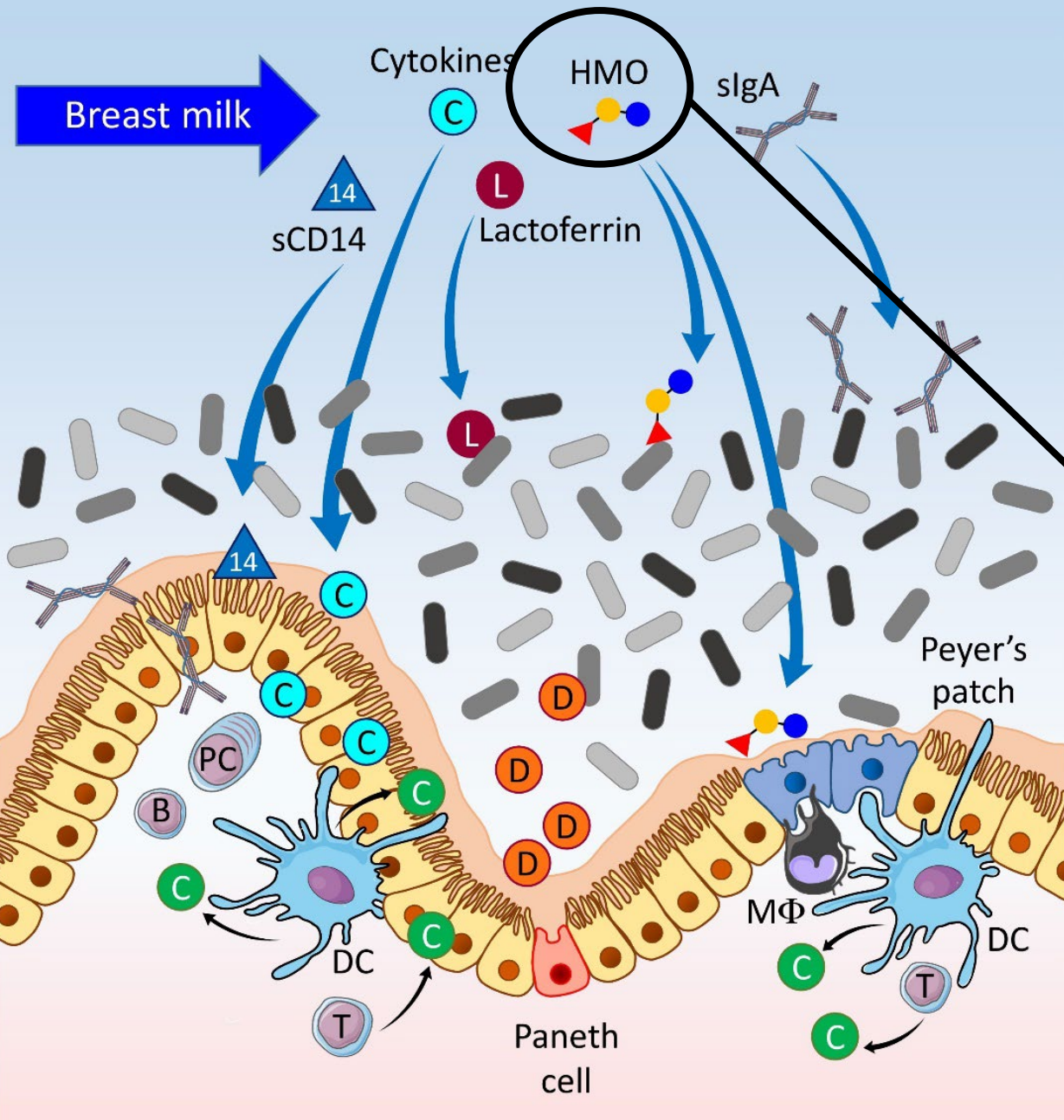
Hoe moedermelk kan werken tegen infecties

Cytokines: TGF- β , IL-10 (leukocyten aanwezig in moedermelk) en macrophage colony-stimulating factor (door epitheliale cellen)

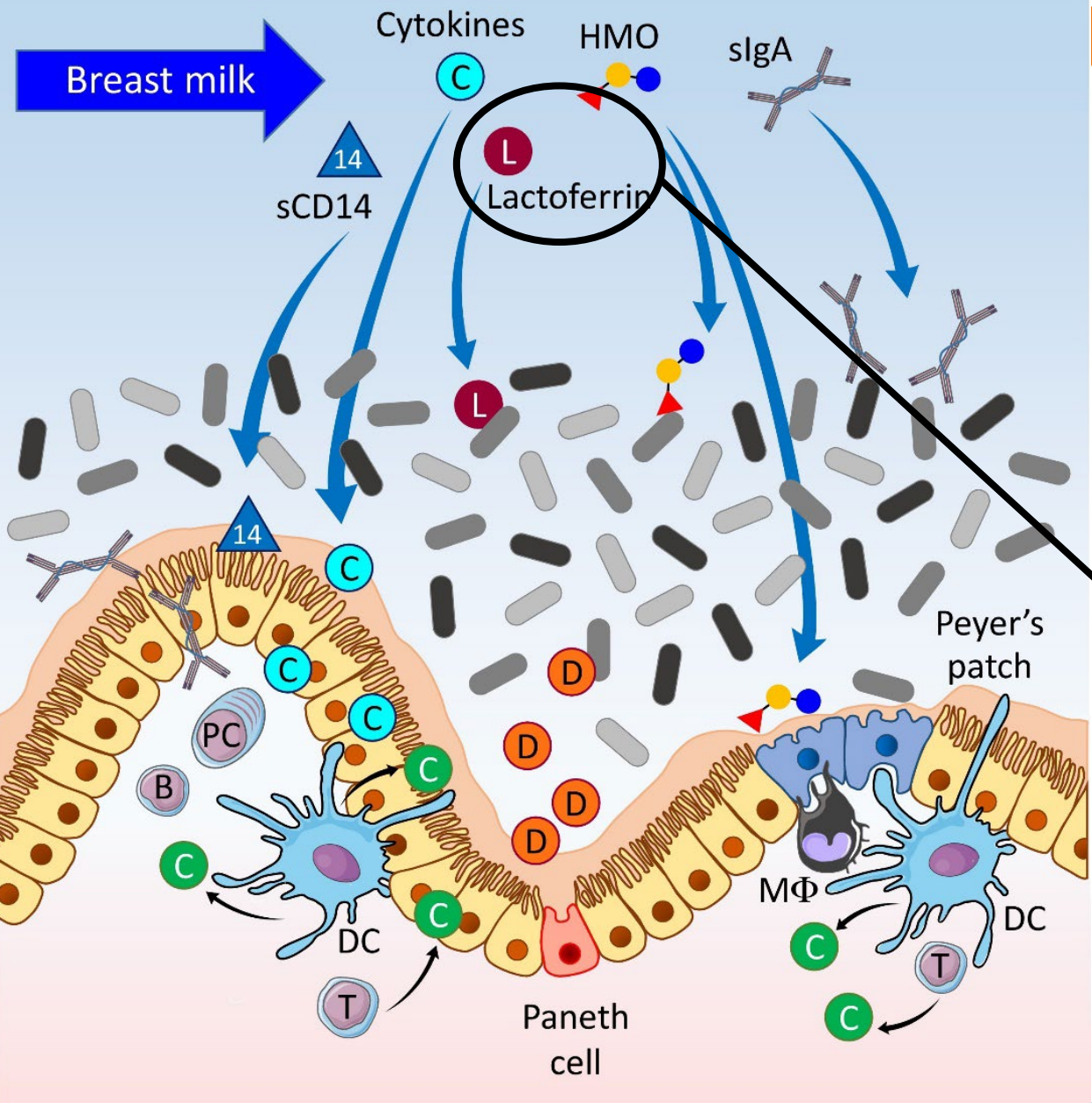
Hoe moedermelk kan werken tegen infecties

HMO werkt als receptor afleiding, waardoor geen verbinding van pathogenen met het oppervlak van de darm

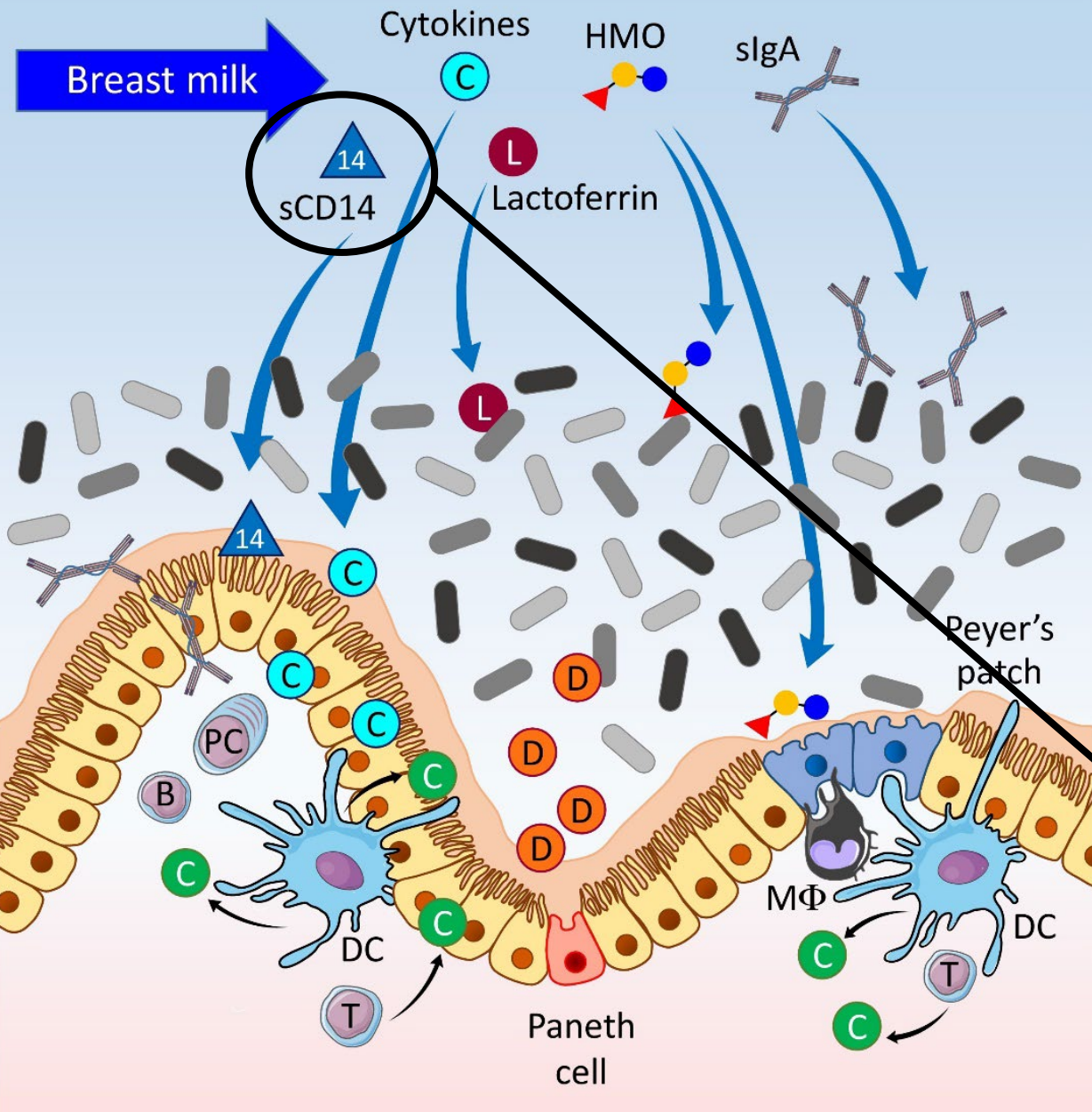
Hoe moedermelk kan werken tegen infecties

Melk lactoferrine verhindert groei van pathogenen

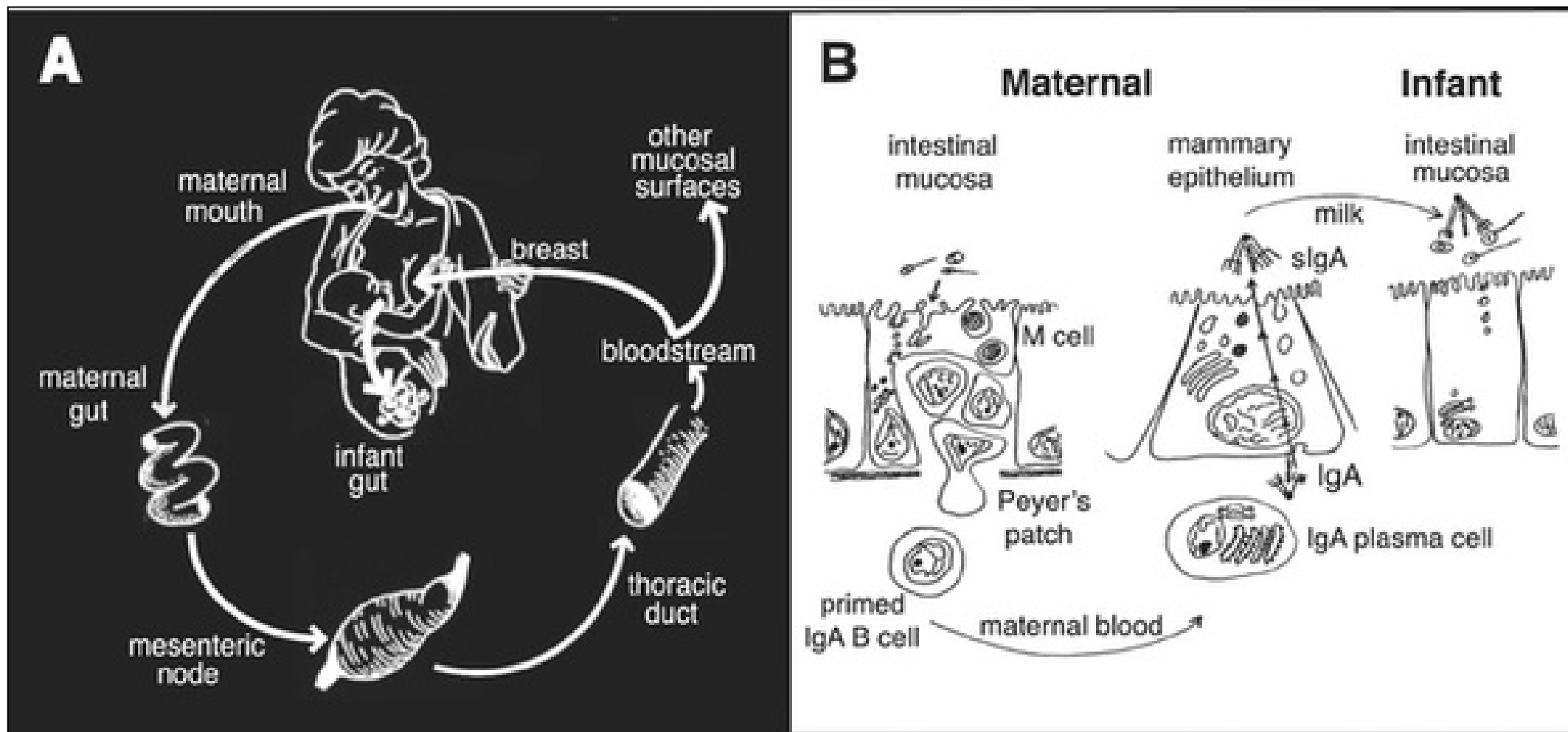
Hoe moedermelk kan werken tegen infecties

Na resorptie door de intestinal mucosa draagt sCD14 bij aan de aangeboren immuniteit door herkenning van microbe ge-associated moleculaire patronen.

Adaptieve immuniteit in moedermelk

slgA is de belangrijkste antistof in moedermelk

- >90% van de antistoffen in moedermelk zijn slgA
- Spiegel in melk zijn 10 tot 100 x hoger dan in bloed
- slgA wordt nauwelijks geabsorbeerd
- First line of defense

Moedermelk bevat antistoffen tegen verschillende virussen

slgA antilichamen in moedermelk tegen

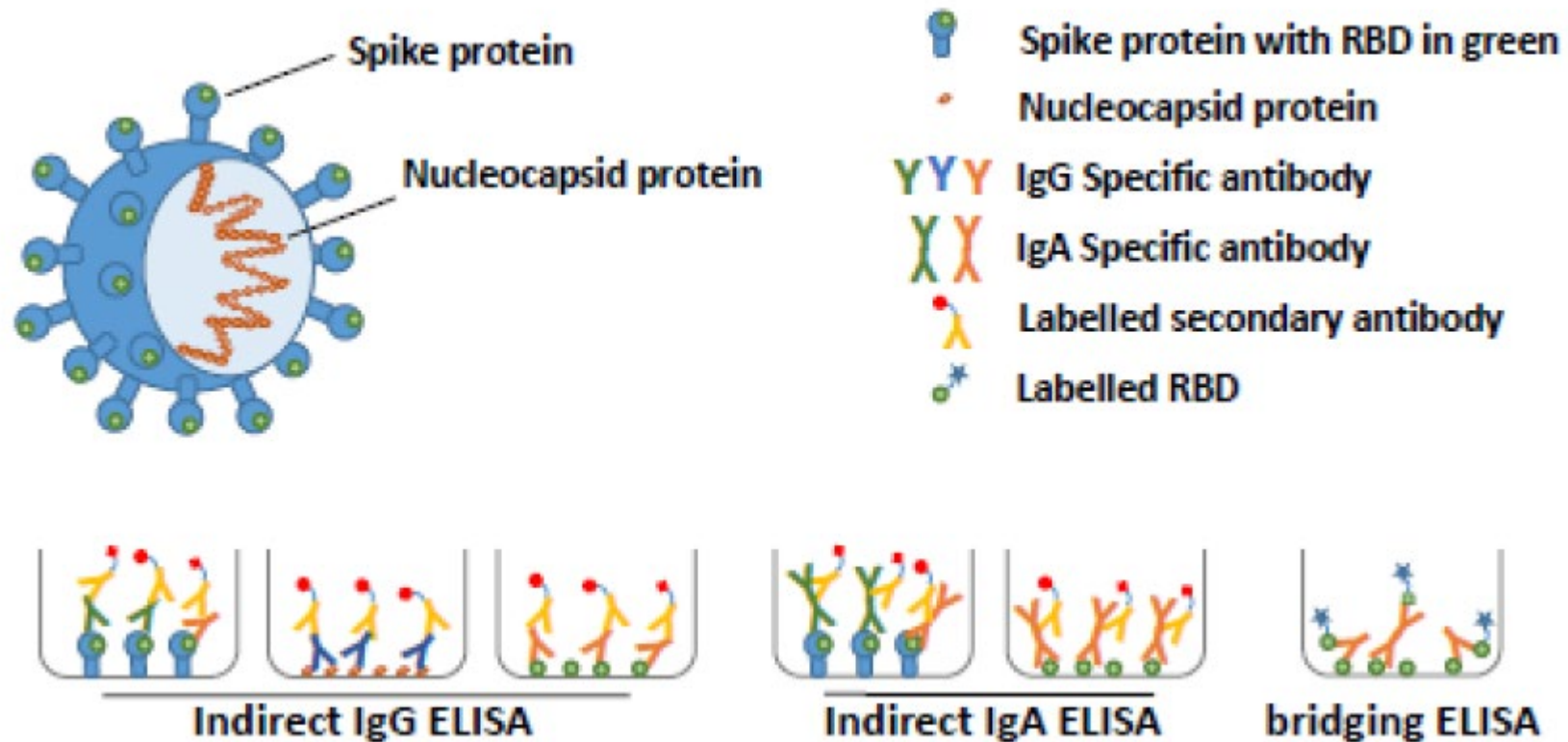
- Enterovirus
- Herpesvirus
- HIV
- Respiratory syncytial virus
- Rubella
- Rotavirus
- Mazelen
- Norovirus

Met bewezen neutralisatie capaciteit

- Poliovirus
- Coxsackievirus type A₉, B₃, B₅
- Echovirus type 6 and 9
- CMV
- Herpes simplex virus

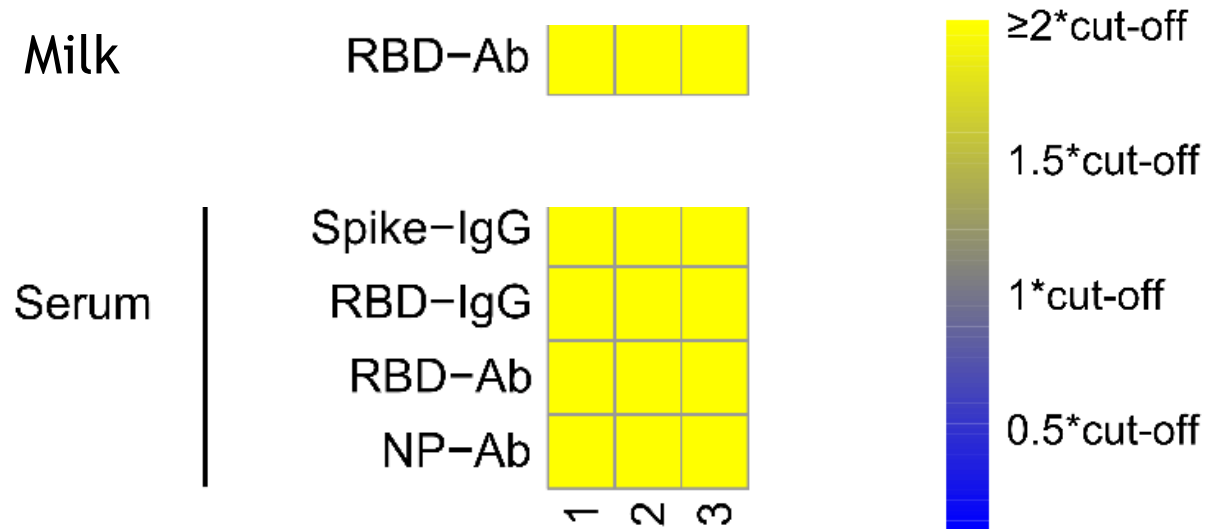
ELISA assays om SARS-CoV-2-reactieve antilichamen in serum & melk aan te tonen

ELISA essays

Opgenomen vrouwen

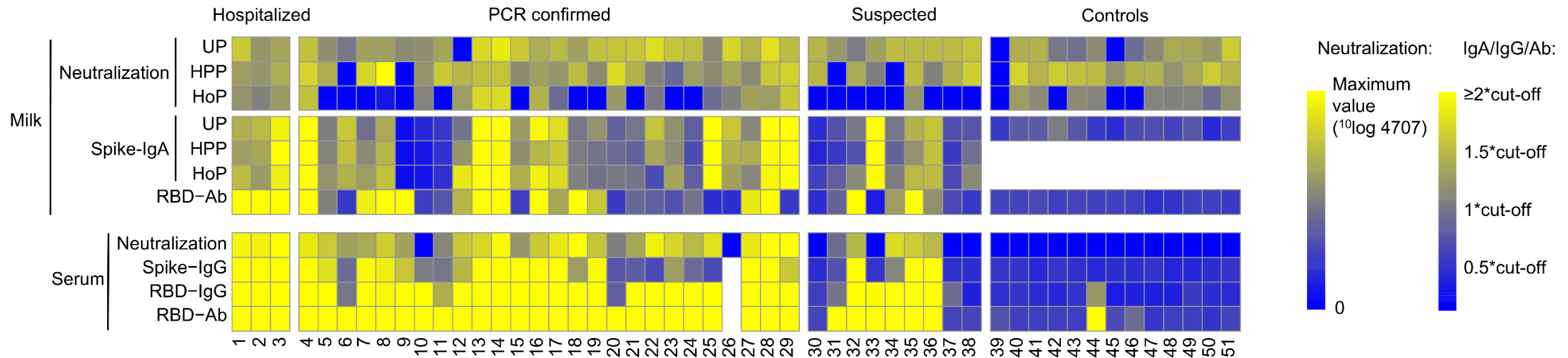

Alle opgenomen vrouwen (PCR+) hadden “seroconversie en milkconversie”

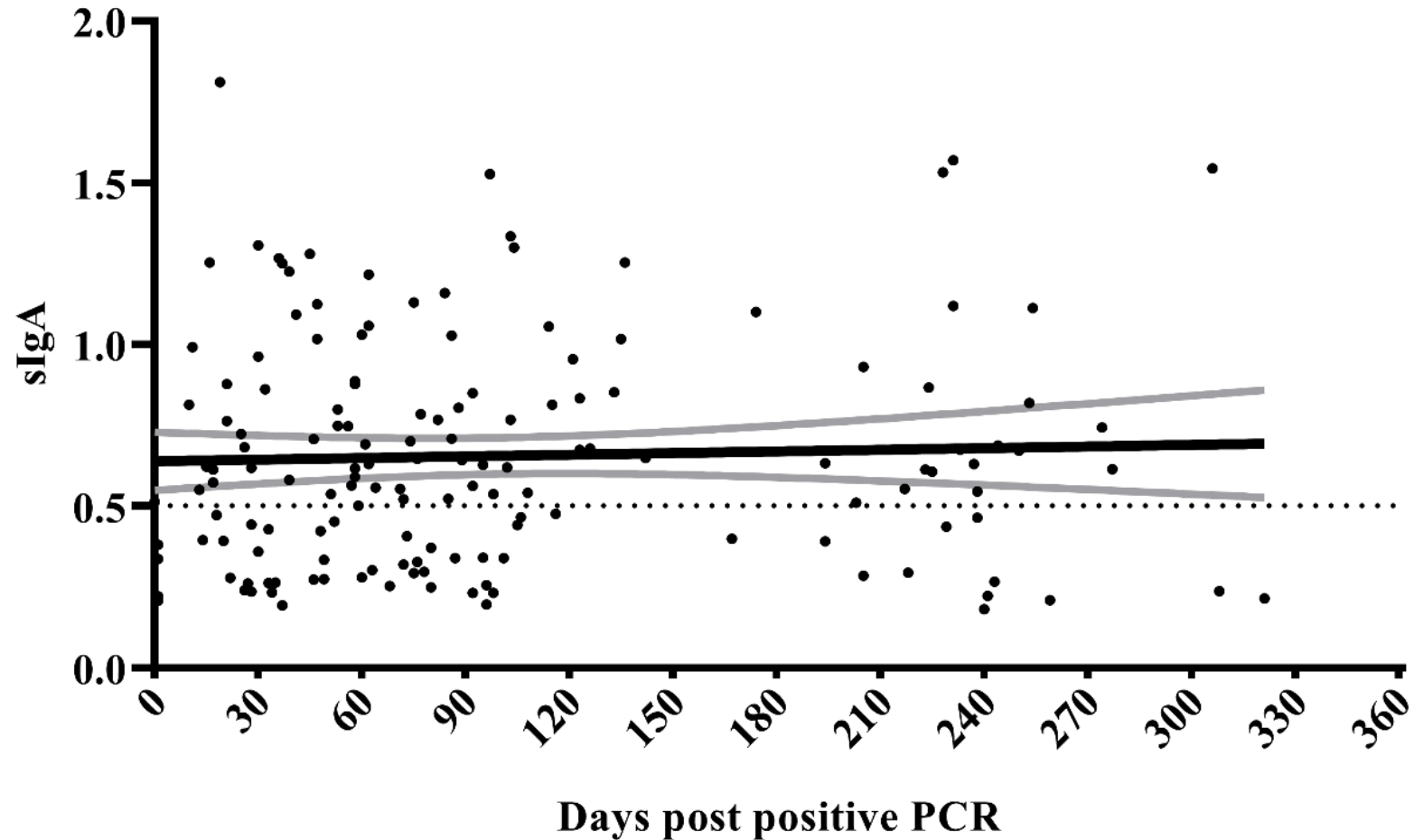
Antistoffen tegen corona: neutralisatie

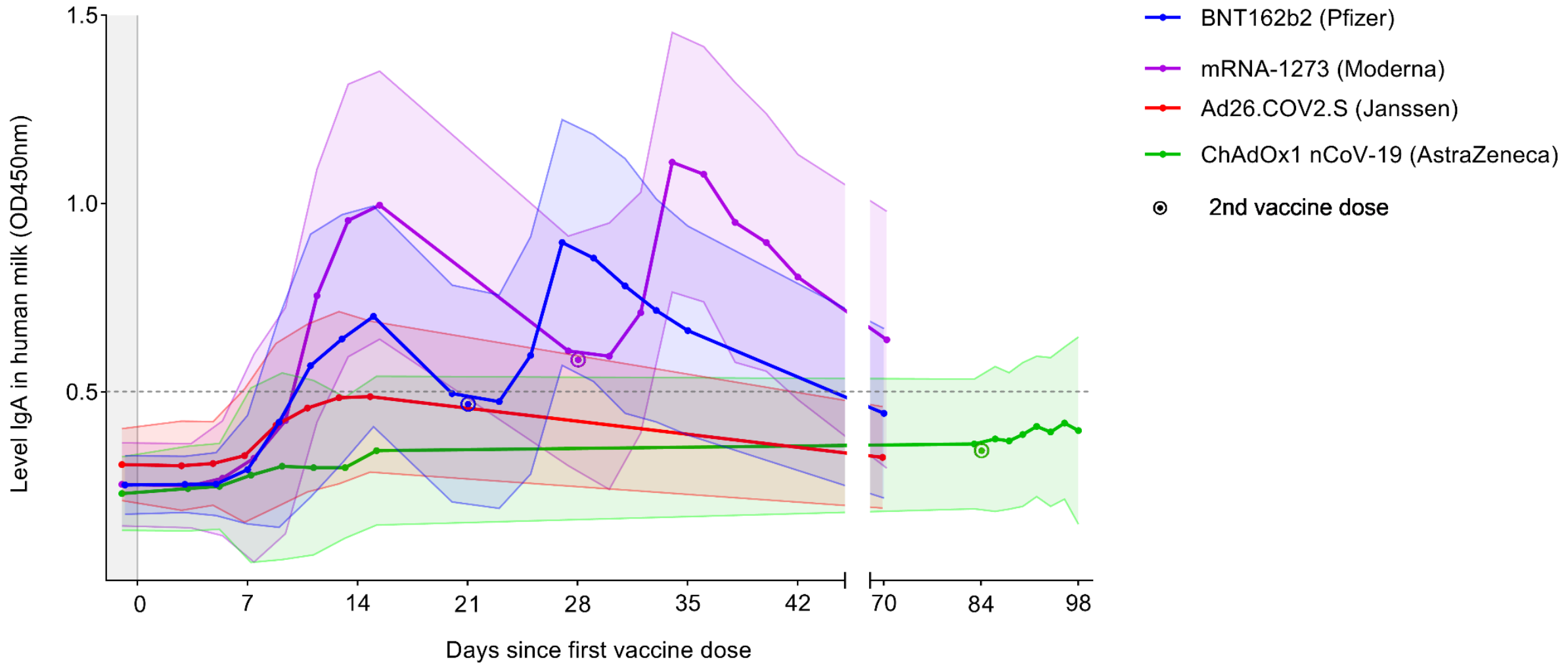
UP: Unpasteurized, rauwe melk
HPP: High Pressure pasteurization, hoge druk
HoP: Holder pasteurisatie

Antistoffen tegen corona

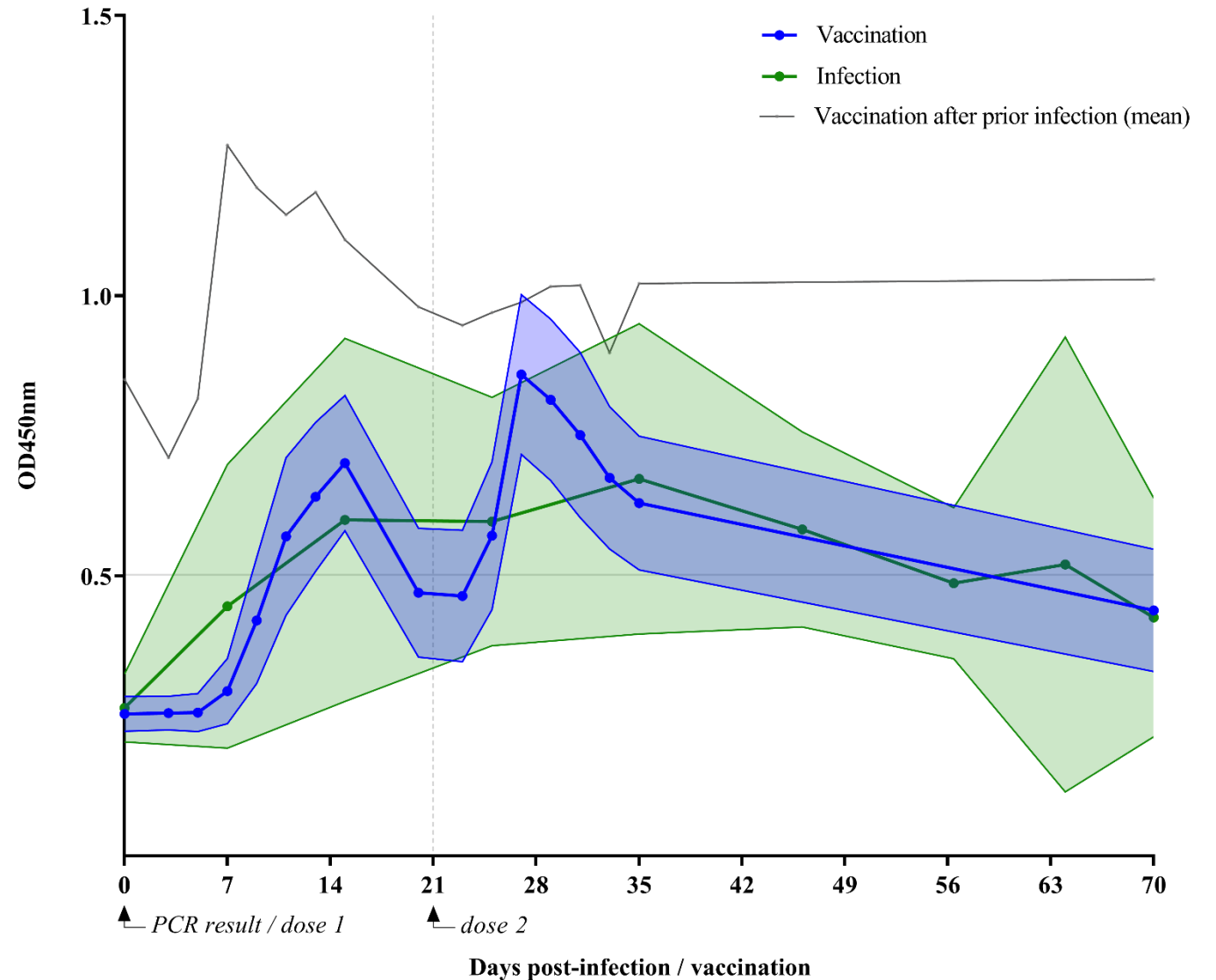

Verschillende vaccinaties en moedermelk

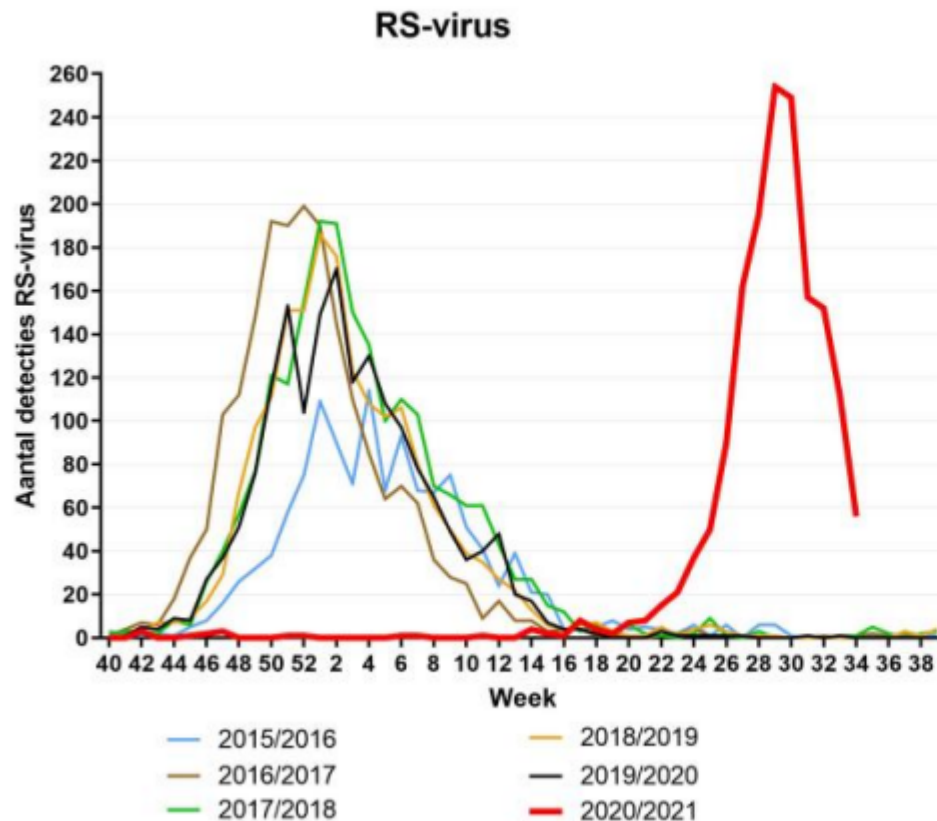
Vaccinaties versus echte infectie: Antistoffen in de melk

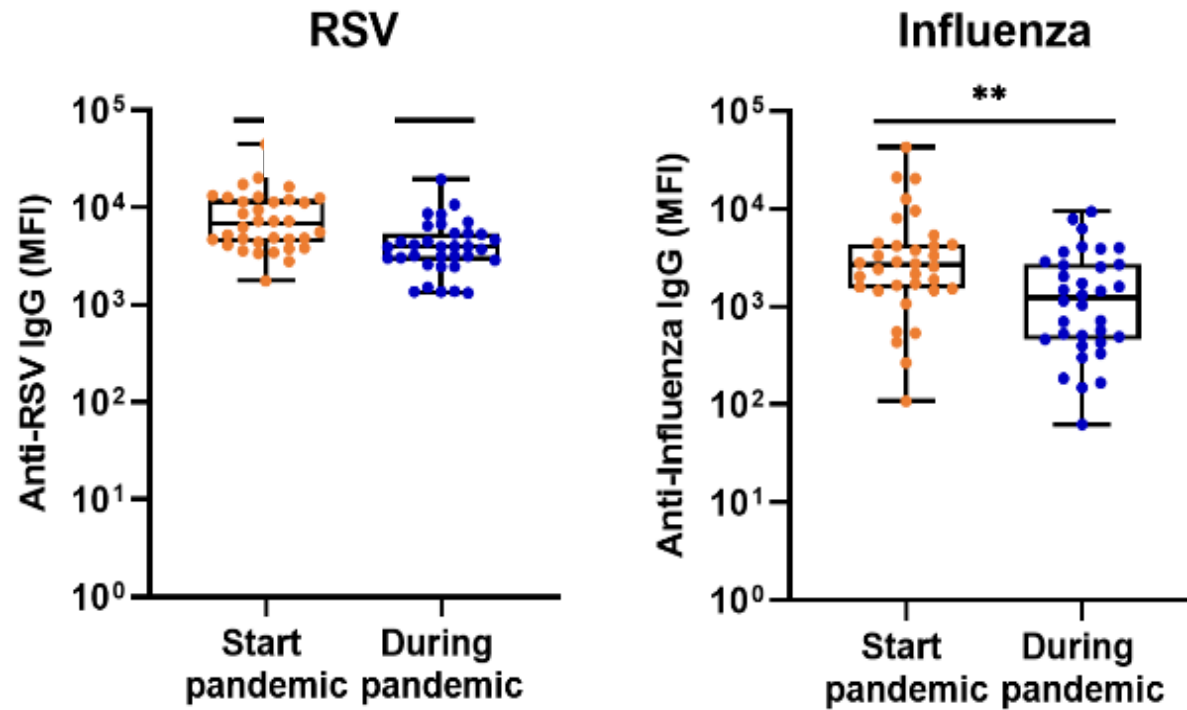
Andere infecties bij jonge kinderen en COVID

Figure 1. Absence of RSV winter epidemic and occurrence of RSV summer epidemic (www.rivm.nl/rs-virus/stand-van-zaken-rs-virus).

Antistoffen tegen andere infecties

Conclusie

- Antistoffen in moedermelk zijn belangrijk voor de bescherming van het kind

Conclusie

- Antistoffen in moedermelk zijn belangrijk voor de bescherming van het kind
- Antistoffen tegen het coronavirus zijn in staat om het virus te neutraliseren

Conclusie

- Antistoffen in moedermelk zijn belangrijk voor de bescherming van het kind
- Antistoffen tegen het coronavirus zijn in staat om het virus te neutraliseren
- Antistoffen tegen andere virussen zijn afgenomen door verminderde maternale blootstelling